

RAPORTTI EDUSKUNNALLE SUOMEN 1325-TOIMINTAOHJELMAN TOIMEENPANOSTA

Tiivistelmä

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle annetaan toinen vuosittainen toimeenpanoraportti Suomen kansallisen 1325-toimintaohjelman (2012–2016) toimeenpanosta. Ohjelman tavoitteita on edistetty edelleen aktiivisesti ja laaja-alaisesti. Eri viranomaiset ovat jatkaneet toimintaohjelman toimeenpanoa muun muassa koulutuksen, tutkimuksen ja kansainvälisen yhteistyön aloilla. Laajapohjainen kansallinen seurantaryhmä on keskeisessä asemassa ohjelman toteuttamiseksi. Vuonna 2014 kiinnitettiin kansainvälistä huomiota 1325-agendalla erityisesti seksuaalisen väkivallan lopettamiseen konflikteissa. Lisäksi aloitettiin valmistautuminen vuonna 2015 suoritettavaan 1325-päätöslauselman toimeenpanon 15-vuotisarviointiin, ja sitä pohjustavan maailmanlaajuisen selvityksen valmistelu. Kansallisten ja järjestökohtaisten toimintaohjelmien ja niitä tarkentavien ohjeistusten määrä on edelleen kasvanut. Suomella on ollut merkittävä rooli mm. Etyjin 1325-toimintaohjelman edistämisessä. Suomi jatkoi vuonna 2014 tukeaan Afganistanin kansallisen toimintaohjelman valmistelulle ja Nepalín toimintaohjelman täytäntöönpanolle. Suomen osalta kansallisen toimintaohjelman toimeenpanon vahvuuksia ovat viranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan tehokas yhteistyö, vankka tasa-arvo-osaaminen muun muassa kriisinhallinnassa sekä vahva kansainvälinen profiili. Haasteina ovat laajan toimintaohjelman asettamat seuranta- ja koordinaatiohaasteet, korvamerkityn erillisrahoituksen puute sekä kansainvälisellä tasolla vastustus, jota 1325-agendaan ja naisten oikeuksiin edelleen kohdistuu. Useassa konfliktipesäkkeessä naisten ja tyttöjen tilanne on heikentynyt entisestään.

Sisällysluettelo

1. Suomen kansallinen toimintaohjelma YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 (2000) 'Naiset, rauha ja turvallisuus' toimeenpanemiseksi
2. YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325 "Naiset, rauha ja turvallisuus"
 - a. Päätöslauselma 1325
 - b. Arvio päätöslauselman kansainvälisestä toimeenpanosta
 - i. Yleisarvio
 - ii. Seksuaalinen väkivalta konflikteissa huomion keskipisteessä vuonna 2014
 - iii. Valmistautuminen YK:n turvallisuusneuvoston 1325-tarkasteluun vuonna 2015
3. Toimeenpano Suomessa
 - a. Koulutus
 - b. Muu toiminta
4. Toimeenpano muualla
 - a. Tuki muiden maiden toimintaohjelmille: Afganistan, Kenia ja Nepal
 - b. Kansainväliset järjestöt
 - c. Rahoitus ja muu kansainvälinen toiminta

Liite: Kansallisen toimintaohjelman indikaattorien mukainen toimeenpanotaulukko

- 1. Suomen kansallinen toimintaohjelma YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 (2000) 'Naiset, rauha ja turvallisuus' toimeenpanemiseksi**

Suomi julkaisi vuonna 2008 ensimmäisen kansallisen toimintaohjelmansa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 "Naiset, rauha ja turvallisuus" toimeenpanemiseksi. Se kattoi vuodet 2008–

2011. Se on ollut merkittävä ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehittämisen työväline kysymyksissä, jotka liittyvät naisten asemaan ja osallistumiseen rauhan ja turvallisuuden alalla sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Päätöslauselman toimeenpanon tehostamiseksi Suomi laati ulkoasiainministeriön johdolla uuden tavoitteellisen toimintaohjelman vuosille 2012–2016. Suomella on YK:n ja sen jäsenmaiden keskuudessa näkyvä tasa-arvokysymysten edelläkävijän ja asiantuntijan rooli, ja lisääntyvää kysyntää yhteistyökumppaniksi. Vuoden 2011 hallitusohjelmassa Suomi painotti myös naisten osallistumista kriisinhallintaan ja rauhanrakennukseen. Suomi pyrkii edistämään vahvasti YK:n päätöslauselman 1325 mukaisesti naisten ja tyttöjen asemaa aseellisissa konflikteissa. Toimintaohjelmalla pyritään vahvistamaan Suomen osaamista ja asemaa 1325-kysymyksissä vuosina 2012–2016.

Vuonna 2014 Suomi jatkoi aktiivisesti työtä naiset, rauha ja turvallisuus -agendan edistämiseksi. Tavoitteena on, että Suomi kykenee naiset, rauha ja turvallisuus -kysymyksissä tarjoamaan erityistä lisäarvoa ja myös siten kantamaan globaalia vastuuta. Suomi edistää kansainvälistä normatiivista ja poliittista viitekehystä päätöslauselman 1325 toimeenpanemiseksi. Huomiota kiinnitetään päätöslauselman 1325 ja sitä seuranneiden kuuden muun tätä aihepiiriä koskevan päätöslauselman kokonaisvaltaiseen toimeenpanoon sekä ennaltaehkäisyyn, osallistumisen että suojelun alueilla.

Suomen ulkoasiainhallinnon YK-strategiassa sekä ihmisoikeusstrategiassa Naiset, rauha ja turvallisuus -pätöslauselman toimeenpano on yksi strategian kärkiteemoista osana sukupuolten välisen tasa-arvon edistämistä. Suomi korostaa, ettei naisia ja tyttöjä tule nähdä pelkästään konfliktien uhreina vaan aktiivisina toimijoina, joiden osallistuminen rauhanneuvotteluihin, rauhanrakennukseen ja konfliktien ehkäisyyn on edellytys kestäväälle rauhalle. Suomen lisäarvo on nimenomaan naisten aktiivisen roolin edistämässä ja 1325-agendan kokonaisvaltaisen suunnittelun, toimeenpanon ja seurannan painottamisessa. Samalla Suomi myös korostaa sitä, että naisiin kohdistuvaan väkivaltaan ja seksuaaliseen väkivaltaan konflikteissa on puututtava entistä tehokkaammin. Naiset, rauha ja turvallisuus -pätöslauselman toimeenpano on keskeinen osa rauhan ja turvallisuuden vahvistamista, turvallisuuspoliittinen instrumentti. Samalla se on myös ihmisoikeusasia sekä instrumentti työssä sukupuolten välisen tasa-arvon saavuttamiseksi.

Toimintaohjelman seuranta ja raportointia koskevassa osassa mm. todetaan, että toimintaohjelmassa määriteltujen vastuutahojen raportointiin ja seurantaryhmän työskentelyyn pohjautuen ulkoasiainministeriö laatii toimintaohjelman täytäntöönpanosta vuosittain raportin eduskunnalle (ulkoasiainvaliokunta). Toimintaohjelman päättyessä laaditaan laajempi arviointiraportti, jossa huomioidaan vuonna 2015 tehdyn YK:n turvallisuusneuvoston 15-vuotistarkastelun tulokset.

Tämä raportti on toimintaohjelman (2012–2016) seuranta koskeva toinen raportti eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle. Tämä on ensimmäinen raportti, joka sisältää indikaattorikohtaisen arvion toimintaohjelman toimeenpanosta (liite).

2. YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325 ”Naiset, rauha ja turvallisuus”

a. Päätöslauselma 1325

YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325 ”Naiset, rauha ja turvallisuus” hyväksyttiin 31. lokakuuta 2000 ja sen kautta sukupuolten tasa-arvoon ja konfliktien gender-ulottuvuuteen liittyvät kysymykset nousivat pysyvästi turvallisuusneuvoston asialistalle. YK:n peruskirjan periaatteisiin ja tavoitteisiin tukeutuen päätöslauselman päätavoitteina on vahvistaa naisten roolia ja päätösvaltaa konfliktien ehkäisyssä, ratkaisemisessa ja rauhanrakentamisessa sekä lisätä merkittävästi naisten ja tyttöjen suojelua ja ihmisoikeuksien toteutumista sekä heidän turvallisuuttaan ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Päätöslauselma 1325 on edistykseellinen korostaen, ettei naisia ja tyttöjä tule nähdä

pelkästään uhreina vaan aktiivisina toimijoina, joiden osallistuminen rauhanneuvotteluihin, rauhanrakennukseen ja konfliktien ehkäisyyn on edellytys kestävälle rauhalle. Naisten asemaa ja oikeuksia on pyritty vahvistamaan lähtien kaikkinaisesta naisten syrjinnän poistamista koskevasta yleissopimuksesta (CEDAW, 1979). Se on tärkeä YK:n vuosituhattavoite, kuten myös yksi Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman sekä Kairon väestö- ja kehityskonferenssin toimintaohjelman päätavoitteista.

Päätöslauselman 1325:n lisäksi YK:n ”naiset, rauha ja turvallisuus” -viitekehykseen kuuluu useita muita täydentäviä turvallisuusneuvoston päätöslauselmia. Tässä raportissa viitataan jatkossa kaikkiin näihin päätöslauselmiin puhuttaessa päätöslauselmasta 1325. Päätöslauselman 1325 lisäksi ”naiset, rauha ja turvallisuus” -viitekehykseen kuuluu kuusi muuta turvallisuusneuvoston päätöslauselmaa. Päätöslauselma 1820 (2008) käsittelee konflikteissa siviileihin kohdistuvan väkivallan ehkäisemistä; päätöslauselma 1888 (2009) keskittyy seksuaalisen väkivallan ehkäisemiseen konflikteissa ja perusti YK:n pääsihteerin erityisedustajan viran johtamaan seksuaalisen väkivallan vastaista työtä; päätöslauselma 1889 (2009) korostaa naisten osallistumista rauhanprosesseihin ja sen seurauksena YK laati globaalit indikaattorit; päätöslauselma 1960 (2010) sisältää väkivallan ehkäisemiseen liittyvän monitorointi-, raportointi- ja analyysimekanismin; päätöslauselma 2106 (2013) koskee naisiin, lapsiin ja miehiin kohdistuvaa väkivaltaa konflikteissa ja sen rankaisemattomuuden lopettamista.

Lokakuussa 2013 hyväksytty päätöslauselma 2122 on neuvoston ensimmäinen kokonaisvaltainen päätöslauselma sitten päätöslauselman 1325. Se vahvistaa naiset, rauha ja turvallisuus -agendan toimeenpanoa ja seurantaan neuvoston työssä ja painottaa naisten johtajuutta ja osallistumista rauhanprosesseihin. Päätöslauselmassa tunnustetaan aiempaa vahvemmin naisten ja tyttöjen asema keskeisenä kysymyksenä kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle. Päätöslauselmassa päätetään myös vuonna 2015 järjestettävästä korkean tason istunnosta ja sitä varten tehtävästä päätöslauselman 1325 toimeenpanoa koskevasta globaaliselvityksestä.

Päätöslauselma 1325:n toimeenpano on sekä YK:n että kansallisten hallitusten vastuulla. Myös useat kansainväliset järjestöt, kuten EU, Nato ja Etyj, huomioivat päätöslauselmat omassa toiminnassaan. Päätöslauselmassa mainitaan erikseen kansallinen toimeenpano. Vuonna 2004 turvallisuusneuvosto kiinnitti huomiota päätöslauselma 1325:n hitaaseen toimeenpanoon ja kehotti jäsenmaita toimeenpanemaan päätöslauselmaa kansallisten toimintaohjelmien tai muiden kansallisten strategioiden kautta. Maailman valtioista 46 on tähän mennessä laatinut oman kansallisen toimintaohjelmansa. 17 EU-jäsenmaalla on oma toimintaohjelma, ja Suomen lisäksi muutamilla on menossa jo toisen vaiheen ohjelma.

Suomi oli ensimmäisten maiden joukossa laatiessaan oman 1325-toimintaohjelmansa vuonna 2008. Naisten aseman ja oikeuksien edistäminen kuuluvat Suomen ulkopoliittikan prioriteetteihin ja Suomen kansainvälinen profiili 1325-asioissa on näkyvä. Myös Suomen on enenevässä määrin kyettävä konkreettiseen ja tulokselliseen toimeenpanoon yleisten poliittisten sitoumusten lisäksi.

Toimintaohjelma vuosille 2012–2016 hyväksyttiin kesäkuussa 2012 ja siinä otetaan huomioon kansainvälinen kehitys sekä vahvistetaan tavoitteiden seurantaan indikaattorien avulla. Toimintaohjelma on tavoitteiltaan laaja-alainen ja vaativa. Ratkaisevaa onkin ohjelman toimeenpano. Ohjelman toteutumista ja tavoitteiden toimeenpanoa seurataan UM:n johtamassa seurantaryhmässä, joka koostuu ministeriöiden ja muiden viranomaisten, kansalaisjärjestöjen ja tutkimuslaitosten edustajista. Vastuutahoina raportointiin osallistuvat OKM, OM, PLM, PV, SM, STM ja UM sekä sisäasiainministeriön alainen Kriisinhallintakeskus CMC.

b. Arvio päätöslauselman kansainvälisestä toimeenpanosta

i. Yleisarvio

Viime vuosina päätöslauselma **1325:n toimeenpanossa** ei ole turvallisuusneuvostossa edistytty toivotulla tavalla ja monesti jo saavutetuista asioista joudutaan taistelemaan niiden säilyttämiseksi. Eräät maat, ml. Venäjä ja Kiina ovat pyrkineet turvallisuusneuvostossa rajoittamaan viittauksia päätöslauselmaan ja rajoittamaan naiset, rauha ja turvallisuus -pätöslauselmat koskemaan vain turvallisuusneuvoston agendalla olevia aseellisia konflikteja ja konfliktien jälkeisiä tilanteita. Suomen näkökulmasta 1325 on keskeinen myös konfliktien ennaltaehkäisyyn ja yleisemminkin turvallisuuspolitiikan näkökulmasta. Ennaltaehkäisyyn liittyy YK:ssa poliittisesti sensitiivisiä, esimerkiksi valtiosuvereniteettiin liittyviä kysymyksiä. Turvallisuusneuvostolla on ollut myös vaikeuksia päästä yhteisymmärrykseen mm. naisten osallistumisesta vaaliprosesseihin, viittauksista ihmisoikeuspuolustajiin tai naisjohtajien käsitteestä. 1325-agendan kritikat vaativat valtiollisen suvereniteetin ja "sisäisiin asioihin puuttumattomuuden" kunnioittamista, turvallisuusneuvoston mandaatissa pysyttämistä ja päätöslauselman keskittämistä vain konfliktialueisiin. Yleisesti ottaen eräät maat vastustavat kaikkien temaattisten aiheiden käsittelyä turvallisuusneuvostossa, koska katsovat niiden menevän turvallisuusneuvoston mandaatin ulkopuolelle.

YK:n pääsihteerin viimeisimmässä "Naiset, rauha ja turvallisuus" -raportissa (S/2014/693) todetaan, että vuonna 2013 edistystä tapahtui kaikilla osa-alueilla, mutta sitoumusten käytännön toimeenpanossa on edelleen tehtävää. Vuosi oli merkittävä normatiivisen perustan vahvistamisessa 1325-agendalle: turvallisuusneuvosto hyväksyi kaksi päätöslauselmaa 2106 ja 2122, joista ensimmäinen keskittyi seksuaaliseen väkivaltaan konflikteissa, jälkimmäinen oli laaja-alaisempi naiset, rauha ja turvallisuus -pätöslauselma, jossa on vahva painotus naisten osallistumiseen ja johtajuuteen; seksuaalisen väkivallan ehkäisemiseksi konflikteissa hyväksyttiin kaksi korkean tason poliittista julistusta; rauhanrakennuskomissio hyväksyi julistuksen naisten taloudellisesta voimaannuttamisesta; uuteen kansainväliseen asekauppasopimukseen saatiin sisällytettyä viittaus ja kriteerit sukupuolittuneesta väkivallasta; hyväksyttiin CEDAW-komitean yleissuositus nro 30 naisten oikeuksista konfliktien ennaltaehkäisyssä, konflikteissa ja konfliktien jälkeisissä tilanteissa.

Haasteena on kuitenkin edelleen sitoumusten käytännön toimeenpano sekä saavutetun edistyksen sementtoiminen. Konfliktipesäkkeissä haasteet ovat erityisen suuria ja erityisesti naiset ja tytöt kärsivät suhteettomasti konflikteista ja niiden seurauksista. Vuonna 2014 esimerkiksi Irakin ja Syyrian tilanne heikkeni entisestään, ja esimerkiksi ISIL:n valtaamalla alueilla näissä maissa naisiin ja tyttöihin, erityisesti erilaisiin vähemmistöyhteisöihin, kohdistettiin brutaalia väkivaltaa ja laajamittaista syrjintää. Kansainvälinen yhteisö ilmaisi järkytyksensä myös esimerkiksi Nigeriassa tapahtuneista sieppauksista ja muista väkivallanteoista.

YK:n pääsihteerin raportti kiinnittää erityisesti huomiota naisiin ja tyttöihin kohdistuneeseen väkivaltaan sekä konflikteihin jotka ajavat ihmiset kotiseuduiltaan, aiheuttavat humanitaarisia katastrofeja ja johtavat humanitaarisen oikeuden sekä ihmisoikeuksien loukkauksiin. Erityisenä epäkohtana raportissa nostetaan esiin seksuaalisen ja sukupuolittuneen väkivallan jatkuminen, sekä ihmisoikeuspuolustajiin sekä naisiin ja tyttöihin kohdistuneet hyökkäykset. Rankaisemattomuus tulee kitkeä, naisten pääsy oikeuskeinojen pariin tulee taata, todistajia ja uhreja on suojeltava.

Kansallisten 1325-toimintaohjelmien määrä on kasvanut tasaisesti mutta melko hitaasti. YK:n 193 jäsenmaasta vain 46 maalla on oma toimintaohjelmansa. Lisäksi on joitakin alueellisia suunnitelmia. Euroopan unionin maista hieman yli puolella (17) on kansallinen 1325-toimintaohjelma. Maiden kyvyssä toimeenpanna, monitoroida ja rahoittaa toimintaohjelmia on myös huomattavia eroavaisuuksia. Päätöslauselma 1889 (2009) kehotti jäsenmaita lisäämään indikaattorit toimintaohjelmiin toimeenpanon seurannan tehostamiseksi ja tällä hetkellä noin 70 prosenttia kansallisista toimintaohjelmista sisältää indikaattorit. Joillakin mailla indikaattorien määrä on kuitenkin niin suuri, etteivät ne enää ole käyttökelpoisia. Suuresta osasta toimintaohjelmia puuttuu selkeät ja aikatauluihin sidotut tavoitteet ja toimenpiteet, selkeät toimeenpanovastuut, tehokas monitorointijärjestelmä ja/tai erillirahoitus toimeenpanoa varten.

Yhä useammat **kansainväliset organisaatiot** ovat YK:n ohella ottaneet päätöslauselma 1325:n omiin strategisiin tavoitteisiinsa. Euroopan unionilla on omat indikaattorinsa, joiden avulla tarkastellaan

toimeenpanon toteutumista unionissa ja jäsenmaissa. Nato on viime vuosina aktivoitunut 1325-asioissa ja Marriet Schuurman Alankomaista nimitettiin Naton pääsihteerin 1325-erityisedustajaksi samalla, kun järjestölle luotiin pysyvä erityisedustajan virka. Vuonna 2014 Nato uudisti sekä politiikkalinjauksensa että toimintasuunnitelmansa. Molemmat hyväksyttiin lopullisesti Naton syyskuun huippukokouksessa Walesissa.

ii. Seksuaalinen väkivalta konflikteissa huomion keskipisteessä vuonna 2014

Ponnistelut seksuaalisen väkivallan lopettamiseksi ja rankaisemattomuuden vähentämiseksi konflikteissa jatkuivat Ison-Britannian johdolla, erityisesti vahvistamalla oikeuslaitosten kapasiteettia, lisäämällä kansainvälistä koordinaatiota ja yhteistyötä sekä tehostamalla syyllisten saamista oikeuteen vastaamaan erityisesti seksuaaliseen väkivaltaan liittyvistä teoista. Lontoossa 10.–13.6.2014 järjestetty **”End Sexual Violence in Conflict” -huippukokous** oli suurin tähän mennessä järjestetty konflikteihin liittyvää seksuaalista väkivaltaa koskeva konferenssi. Tapahtumaan osallistui 129 maata ml. 79 ministeriä, sekä laaja joukko asiantuntijoita ja järjestöjä ympäri maailmaa. Lontoon kokouksen tuloksena vahvistettiin kansainvälistä sitoumusta konflikteihin liittyvän seksuaalisen väkivallan ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tähän pyritään tehostamalla rikosten tutkintaa ja todisteiden keräämistä, parantamalla uhrien tukea, liittämällä toiminta laajemmin rauhanprosesseihin ja rauhanturvaajien koulutukseen sekä parantamalla kansainvälistä koordinaatiota. Uusia oikeudellisia sitoumuksia ei konferenssissa tehty. Tärkeä tulos oli aiheen saama näkyvyys. Kokouksessa julkistettiin asiantuntijatyönä valmisteltu pöytäkirja standardeista rikosten tutkimiseksi sekä rikostentekijöiden syyttämiseksi. Huomattavaa oli myös mm. useiden Ison-Britannian hallituksen jäsenten osallistuminen henkilökohtaisesti konferenssin temaattisten istuntojen johtamiseen omien vastuusektoriensa mukaisesti. Tämä ilmensi hyvin 1325-agendan poikkihallinnollista luonnetta.

Suomen valtuuskuntaa johti kehitysministeri Pekka Haavisto, joka osallistui ministerikeskusteluun Somalian tilanteesta korostaen naisten osallistumista poliittisiin prosesseihin. Suomi ilmoitti kahden miljoonan euron tuesta YK:n seksuaalisen väkivallan torjumisen ”Stop Rape Now”-hankkeeseen ja sai tälle hyvin näkyvyyttä.

G8:n vuonna 2013 hyväksymässä julistuksessa annettiin tuki **kansainvälisen pöytäkirjan** laatimiselle konflikteissa tapahtuvan seksuaalisen väkivallan dokumentoinnista ja tutkinnasta. Lontoon kokouksen yhteydessä lanseeratussa pöytäkirjassa luodaan ihannenormit/välineet tueksi tutkinnalle ja syytteiden nostamiselle raiskaus- ja seksuaalisen väkivallan tapauksissa. Tavoitteena on myös suojella uhreja ja turvata todisteiden keruun yhdenmukaisuus.

Ison-Britannian aloitteen myötä sekä myös muuten seksuaalinen ja sukupuolittunut väkivalta konflikteissa on aiheena erittäin paljon esillä kansainvälisesti. Seksuaalinen väkivalta konflikteissa -aihetta esillä pidettäessä on kuitenkin tärkeää samalla korostaa **naisia aktiivisina toimijoina ja muutoksentekijöinä**, ei ainoastaan uhreina. Naisten aktiivinen toiminta rauhanprosesseissa ja naisten vahva asema yhteiskunnassa muutenkin koetaan myös tehokkaaksi keinoksi ennaltaehkäistä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa samoin kuin rankaisemattomuuden vastaisessa työssä. Suomi pyrkii edistämään päätöslauselman 1325:n kokonaisvaltaista toimeenpanoa, jossa erityisesti korostetaan naisten voimaannuttamista. Naisten aseman parantamisella on selkeä linkki seksuaaliseen väkivaltaan. Naisten mukaan ottaminen rauhanprosesseihin kohtaa myös enemmän vastustusta asennetasolla kuin seksuaaliseen väkivaltaan liittyvät asiat. Seksuaalinen väkivalta konflikteissa on niin selkeää, konkreettista ja laajamittaista, että sitä on paljon hankalampi vastustaa kuin naisten mukaan ottamista päätöksentekoon. Naisiin rauhan aikana kohdistuvan väkivallan ja konflikteissa tapahtuvan seksuaalisen ja muun väkivallan estämisessä korostuu myös miesten ja poikien osallistaminen ja kapasiteetin vahvistaminen. Aihe on nostettu keskeiseksi toimintalinjaksi EU:n agendalle päätöslauselman 1325 toimeenpanossa.

iii. Valmistautuminen YK:n turvallisuusneuvoston 1325-tarkasteluun vuonna 2015

Kun alkuperäisen 1325-päätöslauselman hyväksymisestä tulee kuluneeksi 15 vuotta, YK:n turvallisuusneuvosto suorittaa agendan korkean tason tarkastelun 2015. Turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 2122 (2013) sovitun tarkastelun valmistelut käynnistettiin toden teolla syksyllä 2014. Tarkastelun tavoitteena on päätöslauselman toimeenpanon arvioiminen ja sitoumusten uudistaminen. Jäsenmaita kehoitetaan arvioimaan kansallisia toimintasuunnitelmiaan ja asettamaan uusia tavoitteita.

Tarkastelu-istuntoa pohjustaa YK:n pääsihteerin raportti. Pääsihteerin on pyytänyt UN Womenia laatimaan nk. Global Study -raportin päätöslauselman toteutuksesta globaalilla, alueellisella sekä maatasolla. UN Women koordinoi globaaliselvityksen valmisteluprosessin Radhika Coomaraswamyn johdolla (entinen pääsihteerin erityisedustaja). Selvityksen valmistelun keskiössä on korkean tason neuvoa-antava asiantuntijaryhmä, johon on kutsuttu mukaan ministeri Elisabeth Rehn (ainoana pohjoismaalaisena, muutaman eurooppalaisen joukossa).

Globaalin selvityksen pohjaksi on käyty alueellisia konsultaatioita. Radhika Coomaraswamyn keskustelut Euroopassa käytiin pääosin tammikuussa 2015 (EU, Nato; Etyj huhtikuussa 2015). Konsultaatiot Afrikassa ja Aasiassa toteutuivat helmikuussa ja Latinalaisessa Amerikassa maaliskuussa. EU laati kansallisten kontribuutioiden lisäksi EU:n yhteisen kontribuution tutkimukseen. Prosessissa hyödynnetään myös jäsenmaissa käynnissä olevia selvityksiä, olemassa olevaa tutkimusta ja korkean tason tapahtumia ja seminaareja.

Gender-agendan kannalta vuosi 2015 on YK:ssa keskeinen: turvallisuusneuvosto suorittaa 1325-agendan korkean tason tarkastelun ja samaan aikaan meneillään on YK:n rauhanoperaatioiden tarkastelu, Post 2015 -prosessi kulminoituu prioriteettiteemojen valintaan ja Pekingin toimintaohjelman 20-vuotisarviointi suoritetaan. Lisäksi YK:n rauhanrakennusarkkitehtuuria arvioidaan. Yhdessä nämä neuvotteluprosessit vaikuttavat merkittävästi päätöslauselman 1325 toimeenpanoon tulevana vuosina.

YK:n rauhanoperaatioita tarkastelevalla korkean tason paneelilla pohjoismaat toimittivat maaliskuussa 2015 yhteisen 1325-kontribuution, jossa painotetaan gender-näkökulman huomioimista operaatioiden mandaateissa, toiminnassa ja raportoinnissa, järjestön hallinnollisen ja henkilöstön ammatillisen kapasiteetin vahvistamista, paikallistason naisten osallistumisen lisäämistä operaation tavoitteiden saavuttamiseksi sekä naisten määrän lisäämistä operaatioissa, ml. senior-tehtävissä sekä rauhanprosesseissa ja -rakentamisessa.

Vuoden 2015 jälkeisen **uuden globaalin kehitysagendan** (Post 2015) valmistelussa Suomi edelleen painottaa rauhan ja turvallisuuden tunnustamista agendan yhdeksi ulottuvuudeksi kestävä kehityksen ja ihmisoikeuksien lisäksi. Agendan pääsisältönä on köyhyyden poistaminen ja kestävä kehitys ja sen kolmen ulottuvuuden - taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristöllisen ulottuvuuden - tasapuolinen huomioiminen. Naisten ja tyttöjen voimaantuminen ja sukupuolten tasa-arvo ovat Suomelle tärkeitä teemoja uuden kehitysagendan neuvotteluissa sekä agendan sisältökysymyksissä että kehitysrahoitusta koskeissa neuvotteluissa ja koko agendan toimeenpanon seurannassa ml. sukupuolen mukaan eriytetyn tiedon tuottamisessa. Kestävä kehityksen tavoitteissa on sukupuolten välistä tasa-arvoa edistävä erillistavoite ja tasa-arvon edistäminen on valtavirtaistettu useisiin muihin tavoitteisiin.

Vuonna 1995 hyväksytyjen **Pekingin julistuksen** ja toimintaohjelman toimeenpanon maailmanlaajuinen 20-vuotisarviointi julkaistiin maaliskuussa 2015 naisten asema -toimikunnan istunnon (Commission on the Status of Women, CSW) yhteydessä. Arvioinnin mukaan Pekingin asiakirjojen toimeenpanossa on otettu edistysaskeleita, mutta edistys on monin osin ollut valitettavan hidasta. Missään maassa toimintaohjelmaa ei ole kyetty toimeenpanemaan kokonaan. Suomen omassa kansallisessa raportissa Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman toimeenpanosta onnistumisiksi nähtiin mm. työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen, naisten korkea osallistuminen

poliittiseen päätöksentekoon sekä naisten korkea koulutustaso. Haasteiksi nähtiin naisiin kohdistuva väkivalta, vähemmistöihin kuuluvien naisten asema sekä naisten heikompi taloudellinen tilanne miesten taloustilanteeseen verrattuna.

Pekingin toimintaohjelman yksi kriittinen toiminta-alue on naiset ja aseelliset konfliktit. Tämän osalta arvioinnissa todetaan, että edistystä on tapahtunut etenkin huomion kiinnittämisessä sukupuolittuneeseen väkivaltaan, naisten ja tyttöjen oikeuden saatavuudesta (access to justice) sekä kansallisten ja alueellisten naisten, rauha ja turvallisuus -politiikkojen ja -strategioiden lisääntymisessä. Sen sijaan ongelmiksi nähdään jo edelläkin mainitut naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta konflikteissa, konfliktien heikentävä vaikutus sukupuolten väliseen tasa-arvoon – tämä koskee erityisesti koulutus- ja terveyssektoreita – sekä 1325-tematiikan taloudellinen aliresursointi.

j. Toimeenpano Suomessa

a. Koulutus

Gender-koulutuksella on tärkeä merkitys erityisesti kriisinhallinnassa. Ihmisoikeuksien ja tasa-arvoasioiden systemaattinen pohdinta lisäävät operaatioiden tehokkuutta ja parantavat niiden onnistumismahdollisuuksia. Jokainen operaatio vaatii omanlaisensa gender-näkökulman, mutta kaikissa konflikteissa ja kaikissa operaatioissa se on jollakin tavoin relevantti ja vaatii perehtymistä aiheeseen. Kysymys ei ole erillisen "naisasian" omaksumisesta, vaan sukupuolinäkökulman soveltamisesta ja tasa-arvon toiminnallistamisesta kaikkiin relevantteihin rauhan ja turvallisuuden kysymyksiin. Tasa-arvoasiat ovat tärkeitä sekä naisten että miesten kriisinhallintakoulutuksessa. Koulutuksen osalta keskeisessä roolissa ovat Puolustusvoimien kansainvälinen keskus (PVKVK eli FINCENT), Porin prikaati sekä sisäasiainministeriön alainen kriisinhallintakeskus (CMC).

Puolustusvoimat pyrkii varmistamaan, että kaikki operaatioihin lähetettävät henkilöt ovat saaneet gender-koulutusta. Porin prikaatin rotaatiokoulutuksessa annetaan kaikille kriisinhallintatehtäviin lähteville perustiedot gender-toiminnasta, ja FINCENT:in kursseilla annetaan täydentävää koulutusta operaatioihin lähteville asiantuntijoille ja johtajille. Kouluttajina toimii pääasiassa vakinainen henkilökunta, joka on saanut koulutuksensa Ruotsissa sijaitsevassa pohjoismaisessa Nordic Centre for Gender in Military Operations -keskuksessa. Puolustusvoimat lähettää vuosittain keskuksen gender field adviser-kursseille neljä oppilasta, ja lisäksi puolustusvoimien edustajia osallistuu vuosittain järjestettäviin kouluttajakoulutuksiin sekä komentajien ja ylimmän johdon seminaareihin. Vuoden 2014 loppuun mennessä 23 sotilasta ja siviiliä oli suorittanut gender field adviser-kurssin. Afganistanin kriisinhallintaoperaatiossa on toiminut gender-neuvonantaja ja Libanonin kriisinhallintaoperaatioihin on nimetty tasa-arvoyhteyshenkilöt. Lisää tietoa tarvitaan tasa-arvokoulutusta saaneiden kokemuksista koulutuksen hyödyistä, soveltamisesta ja lisätarpeista. Erytishuomiota tarvitaan lisäksi mm. operaatioiden johdon kouluttamiseen ja operaation aikana tapahtuvaan oppimiseen.

Gender, päätöslauselma 1325 ja ihmisoikeudet ovat Kriisinhallintakeskuksen (SM/CMC) antaman koulutuksen läpileikkaavia teemoja, joita koulutetaan sekä luento- että osallistavien harjoitusten avulla. Kaksitoista päivää kestävä peruskurssin ja poliisikurssin ohjelmaan kuuluu puolentoista tunnin opetusmoduuli gender-kysymyksistä ja päätöslauselmasta 1325. Lisäksi kurssiohjelmassa on neljän tunnin kokonaisuus, joka käsittelee ihmisoikeuksia, inhimillistä turvallisuutta (human security) ja kansainvälistä humanitaarista oikeutta. Siviilikriisinhallinnan peruskursseilla käsitellään myös missioihin liittyvä käytännösäännöstö (Code of Conduct). Myös missioon valmistavien perehdytyskoulutusten ohjelmaan sisältyvät gender, päätöslauselma 1325 sekä ihmisoikeudet.

Kriisinhallintakeskus järjesti vuonna 2014 kolme siviilikriisinhallinnan peruskurssia (EU Concept Core Course), joihin osallistui 56 suomalaista, joista naisia 22. Seitsemän Kriisinhallintakeskuksen lähettämää poliisia (joista yksi nainen) osallistui lisäksi kansainväliselle poliisikurssille. Naisten osuudeksi peruskoulutukseen osallistuneista vuonna 2014 muodostuu siten 36,5 %, mikä alittaa

kansallisen toimintaohjelman 40 %:n tavoitteen. Vuoden 2014 peruskursseille haki yhteensä 204 suomalaista, joista naisten osuus oli 35,3 %."

Kriisinhallintakeskus aloitti vuonna 2012 ulkoasiainministeriön IKI-rahoituksella (Instituutioiden välisen kehitysyhteistyön instrumentti) toteuttavan kapasiteetin vahvistamishankkeen yhteistyössä **Cairo Center for Training on Conflict Resolution and Peacekeeping in Africa** -keskuksen (CCCPA) kanssa. Kolmivuotisen hankkeen tavoitteena on vahvistaa CCCPA:n koulutusosaamista gender- ja 1325-kysymyksien osalta sekä samalla parantaa Egyptin ja muiden Pohjois-Afrikan maiden kapasiteettia ottaa tämä erityisalue huomioon rauhanturvaajien, poliisin ja siviiliasiantuntijoiden koulutuksessa. Vuoden 2014 loppuun mennessä hankkeessa oli järjestetty neljä Gender and Peacebuilding -peruskoulutusta, yksi kouluttajakoulutus ja kolme gender -moduulia Afrikan unionin AMISOM -operaation sekä Pohjois-Afrikan valmiusjoukon henkilöstölle. Yhteensä hankkeessa on koulutettu noin 200 henkilöä eri Pohjois-Afrikan maista. Hanke vahvistaa Kriisinhallintakeskuksen omaa gender -koulutusta sekä ymmärrystä erilaisesta toimintaympäristöstä.

Ulkoasiainministeriö antaa 1325-koulutusta nuorille diplomaateille osana Kansainvälisten asioiden valmennuskurssia (KAVAKU) vuosittain. Marraskuussa 2014 naiset, rauha ja turvallisuus oli osateemana KATU ry:n järjestämää turvallisuuspoliittista akatemiaa. Ulkoasiainministeriö järjestää lisäksi säännöllisesti temaattisia katsauksia ja koulutusta omalle henkilöstölleen ja 1325-seurantaryhmän puitteissa kansainvälisten vaikuttaja- ja asiantuntijavierailujen yhteydessä.

b. Muu toiminta

Kansallisen toimintaohjelman aikana Suomi on edelleen kiinnittänyt johdonmukaisesti huomiota **naispuolisten asiantuntijoiden rekrytoimiseen siviilikriisinhallinnassa**. Naisten määrää on lisätty voimakkaasti, ja naisten osuus siviilikriisinhallintahenkilöstöstä (50/140, noin 36 %, tilanne syyskuu 2014) on merkittävä verrattuna EU:n vastaavaan lukuun (n. 19 %). Naisten osuus Suomen lähettämistä vaalitarkkailijoista Etyjiin on ollut viimeisen kolmen vuoden aikana noin 50 % (vuonna 2014 noin 51 %). EU:n vaalitarkkailumissioissa oli vuonna 2013 yhteensä 18 suomalaista, joista 9 naista (50 %) ja vuonna 2014 yhteensä 16 suomalaista, joista 9 naista (56 %)

Siviilikriisinhallinnan naispuolisten asiantuntijoiden lukumäärä on huomattava ottaen huomioon miesvaltaiset alat, joita Suomi painottaa siviilikriisinhallinnassa (esim. poliisi). Naisten osuus on kasvanut voimakkaasti ensimmäisen toimintaohjelman julkistamisen jälkeen. Naisten määrän kasvu on seurausta johdonmukaisista naisten etenemistä tukevista toimista koulutuksessa ja rekrytoinnissa. Unionin tasolla naisten aliedustuksen korjaaminen edellyttää sitä, että jäsenmaat asettavat tehtäviin ehdolle huomattavasti aiempaa enemmän naisia.

Tasa-arvoa ja naisten rekrytointia edistetään myös kiinnittämällä huomiota kansainvälisten operaatioiden palvelussuhteiden ehtoihin sekä varmistamalla, että auki julistettavien tehtävien tehtäväkuvaukset ovat sukupuolineutraaleja. Siviilikriisinhallintalain mukaisesti lähetettyjen asiantuntijoiden oikeuksien toteutuminen, liittyen mm. lapsen syntymään ja hoitoon liittyviin poissaoloihin, on varmistettu.

Suomi on aktiivisesti pyrkinyt saamaan ihmisoikeus- ja/tai tasa-arvoneuvonantajia siviilikriisinhallintaoperaatioihin tai järjestöjen sihteeristötehtäviin (Etyj, EU, Nato ja Euroopan Neuvosto). Samanaikaisesti tällaisissa tehtävissä työskentelee 5–7 asiantuntijaa eri operaatioissa/sihteeristöissä. Suomi on rahoittanut siviilikriisinhallintamäärärahasta tasa-arvokysymyksiä hoitavaa apulaisasiantuntijaa YK:n rauhanturvaosastolla sotilasneuvonantajan toimistossa.

Suomella oli tammikuussa 2015 neljä naista Deputy Head of Mission-tehtävissä; kaksi Etyjin missioissa Bosnia-Hertsegovinassa ja Kosovossa (loppui helmikuussa 2015) sekä yksi EUPOL Afghanistan -missiossa ja yksi EUCAP Sahel Mali-missiossa. EUPOL Afghanistan -mission suomalainen varapäälikkö Pia Stjernvall nimitettiin mission päälliköksi helmikuussa 2015, ensimmäisenä naispuolisena siviilikriisinhallintamission päällikkönä. Suomella on yksi mies Head of Mission -tehtävässä, EUBAM Libya -missiossa.

Sotilaallisessa kriisinhallinnassa naisten määrä on pysynyt melko vähäisenä. Naisten osuus on vaihdellut eri vuosina 3 - 5 prosentin välillä, ja vuoden 2015 maaliskuussa se oli 3,5 prosenttia (18 naista yhteensä 516 sotilaallisissa kriisinhallintatehtävissä toimivista). Naisten osuus heijastaa naisten määrää asepalvelusta suorittavista ja vakinaisessa palveluksessa toimivista naissotilaista.

Pääesikunta julkaisi kesäkuussa 2014 määräyksen YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaan 1325 perustuvasta sotilaallisen kriisinhallinnan gender-toiminnasta. Määräys on samalla puolustusvoimien 1325-toimintaohjelma, ja siinä määritetään sotilaallisen kriisinhallinnan kehittämistavoitteet ja puolustusvoimien toimijoiden vastuut niiden toimeenpanossa. Kehittämistavoitteet ja vastuut perustuvat ulkoasiainministeriön kansallisen 1325-toimintaohjelman sotilaallista kriisinhallintaa koskeviin osioihin ja puolustusministeriön kansallista toimintaohjelmaa tarkentavaan ohjeeseen.

Kehittämistavoitteet ja puolustusvoimien toimijoiden tehtävät liittyvät kriisinhallintahenkilöstön ja naisten rekrytointiin, gender-asiantuntijoiden koulutukseen ja operaatioihin sijoittamiseen, gender-toiminnan sitomiseen operatiivisen toimintaan, kriisinhallintahenkilöstön ja muun sotilas- ja siviilihenkilöstön gender-koulutukseen, kriisinhallintahenkilöstön käytäntesääntöihin, puolustusvoimissa tehtävään gender-tutkimukseen, viestintään gender-toiminnasta sekä seurantaan ja raportointiin. Tehtäviä on annettu kaikille puolustusvoimien hallintoyksiköille, joskin Pääesikunta, Maanpuolustuskorkeakoulu, Puolustusvoimien kansainvälinen keskus, Porin prikaati ja kriisinhallintaoperaatioiden johto kantavat päävastuun gender-näkökulman valtavirtaistamisesta puolustusvoimien ja sotilaallisten kriisinhallintaoperaatioiden toimintaan.

Valtioneuvoston 25.6.2008 hyväksymän tarkennetun ihmiskaupan vastaisen toimintasuunnitelman toimeenpano on jatkunut viimeisen vuoden aikana eri hallinnonaloilla. Maahanmuuttopolitiikan osalta toimeenpano liittyy lähinnä turvapaikanhakijoiden vastaanottojärjestelmän yhteydessä toimivan ns. ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän toiminnan kehittämiseen.

Ihmiskauppaa koskevan erityislain osalta asiaa valmistellut työryhmä on ehdottanut erityislain sijaan nykyisen lainsäädännön muuttamista. Tätä koskeva hallituksen esitys hyväksyttiin eduskunnassa 24.3. Laki tarkentaa säännöksiä muun muassa ihmiskaupan uhrin ottamisesta ns. auttamisjärjestelmän piiriin ja uhrin poistamisesta järjestelmän piiristä sekä säännöksiä uhrille oleskeluluvan ohella annettavasta harkinta- tai toipumisajasta.

Kansallinen **naisiin kohdistuvan väkivallan** vastainen toimintaohjelma (2010–2015) on tällä hetkellä ohjelmakautensa lopussa. Toimintaohjelman pitkän ajan vaikutuksia ei tässä vaiheessa pystytty vielä arvioimaan, mutta ohjelman toimeenpano on edennyt lähes suunnitelman mukaisesti ja tähän mennessä saatu palaute on ollut myönteistä.

Suomen 1325-verkoston kuuluu ihmisoikeus- ja tasa-arvotyötä tekeviä järjestöjä sekä konfliktitutkijoita Suomen eri yliopistoista. Verkoston toimintaa hallinnoi Suomen UN Women. Verkoston tavoitteena on edistää YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 "Naiset, rauha ja turvallisuus" toimeenpanoa Suomessa. Verkosto osallistuu aktiivisesti myös ulkoasiainministeriön johdolla kokoontuvan kansallisen seurantaryhmän sekä sisäministeriön johdolla kokoontuvan CMC:n 1325-ohjausryhmän kokouksiin. 1325-verkoston toiminnan tukemiseksi on pyritty hahmottamaan rahoitusmalli. Vuodesta 2014 alkaen tuki verkoston toimintoihin on sisällytetty osaksi Suomen UN

Womenin ulkoministeriöltä saamaa toiminta-avustustukea. Vuonna 2014 verkoston tuen osuus oli 40 000 euroa.

Suomi toimi puheenjohtajana vuosina 2010–2014 **Kansainvälisessä naisliikuntaverkosto** IWG:ssä. Tuona aikana verkoston toiminta kehittyi entistä vahvemmaksi ja monipuolisemmaksi kansainväliseksi liikuntasektorin toimijaksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö tuki puheenjohtajuuskauden ajan verkoston sihteeristön toimintaa Suomessa. Lisäksi ministeriö tuki kesäkuussa 2014 Helsingissä järjestettyä naisliikunnan maailmankonferenssia "Lead the Change - be the Change". Ministeriön tuki kokonaisuudessaan kaikkeen edellä mainittuun oli 820 000 €. Kesän 2014 maailmankonferenssiin osallistui yli 700 osallistujaa liikunnan ja urheilun eri aloilta eri puolilta maailmaa, joukossa mm. Kansainvälisen olympiakomitean ja Paralympiakomitean puheenjohtajat. Konferenssin perinnöksi laadittiin julkilausuma, joka sisältää mm. esityksiä toimenpiteiksi vastata naisten ja tyttöjen kokemaan väkivaltaan liikunnassa ja sen keinoin.

k. Toimeenpano muualla

a. Tuki muiden maiden toimintaohjelmille: Afganistan, Kenia ja Nepal

Suomi ja **Afganistan** ovat tehneet 1325-twinningyhteistyötä kesästä 2011 saakka. Tuen tarkoituksena on lisätä Afganistan valtionhallinnon välistä koordinaatiota YK:n turvallisuusneuvoston Naiset, rauha ja turvallisuus -päättöslauselmien toimeenpanossa ja sen seurannassa. Tuen keskeisenä päämääränä on tukea Afganistanin kansallisen 1325-toimintaohjelman valmistelua ja täytäntöönpanon käynnistämistä. Tuki kanavoidaan UN Womenin kautta. Kansallisen toimintaohjelman valmistelun tukemiseksi Suomi sijoitti yli kahdeksi vuodeksi Afganistanin ulkoasiainministeriön ihmisoikeus- ja naisasioiden yksikköön kansallisen 1325-koordinaattorin. Toimintaohjelman valmistelussa on korostettu paikallista omistajuutta ml. eri sidosryhmien konsultaatioita eri puolilla maata.

Kansallisen toimintaohjelman haasteina ovat olleet viranomaisten kapasiteetin puute, eri hallinnon alojen välisen koordinaation ja poliittisen omistajuuden heikkoudet. Kapasiteetin kehittämistoimenpiteet ennen varsinaisen toimintaohjelman laatimisen ja kirjoittamisen aloittamista ovat osoittautuneet hyväksi keinoksi vahvistaa eri hallinnonalojen omistajuutta ja toimintaohjelman laatua. Kansallinen toimintaohjelma hyväksyttiin ministeriöiden välisessä työryhmässä lokakuussa 2014. Toimintaohjelma odottaa parhaillaan presidentin viimeistelyä ja hyväksymistä, jonka jälkeen alkaa itse toimintaohjelman käytännön toteutus. Toimintaohjelman valmisteluprosessi on lisännyt eri hallinnonalojen välistä sitoutumista 1325-työhön ja eräät ministeriöt ovatkin jo alkaneet omalla toimialueellaan toimeenpanna tiettyjä toimintaohjelman aktiviteetteja.

EUPOL-poliisioperaatiossa päällikkönä toimii suomalainen nainen ja naisten osuus EUPOL:n henkilöstöstä on Suomen osalla ollut mainittavan suuri. Sekä EUPOLissa että ISAF-joukoissa on työskennellyt suomalainen gender-neuvonantajana.

Kenia Suomen tuki jatkoi vuosina 2013 ja 2014 tukeaan UN Womenin koordinoimalle naiset ja hallinto -ohjelmalle, johon sisältyi Suomen tuki Kenian 1325-ohjelmalle, päättyi vuonna 2013. Vuonna 2010 käynnistyneen twinning-ohjelman tarkoitus on ollut avustaa Keniaa laatimaan kansallinen 1325-toimintaohjelma sekä tukea tämän toimeenpanoa. Toimintaohjelma saatiin valmiiksi vuonna 2012, ja se on tarkistettu niin, että se vastaa vuonna 2013 toimikautensa aloittaneen hallituksen ohjelmaa. Toimintaohjelmaa ei ole kuitenkaan vielä virallisesti julkaistu. Viivästykseen on ilmeisesti vaikuttanut mm. se, että Kenian hallituksen on ollut vaikea päättää toimintaohjelman koordinaativastuista eikä Kenian hallitus ole päättänyt, mille ministeriölle toimintaohjelman toimeenpanon koordinointi kuuluu.

Suomi kohdistaa tukensa 2013–2016 lähivuosina UN Womenin Kenia-maaohjelmalle, jonka puitteissa tuetaan myös Kenian pyrkimyksiä toimeenpanna kansallinen 1325-toimintaohjelmansa. Suomi jatkaa

vaikuttamista toimeenpanon käynnistämiseksi. Vaikka kansallista toimintaohjelmaa ei virallisesti ole julkaistu, Kenia kuitenkin esimerkiksi raportoi päätöslauselman toimeenpanosta; vielä julkaisematon 1325-suunnitelma on muiden kansallisten suunnitelmien ja ohjelmien kanssa linjassa, joten ainakin jotkin prioriteetit etenevät vaikka ohjelmaa ei ole julkaistu.

Suomen tuki Naiset, rauha ja turvallisuus -agendalle **Nepalissa** on ohjattu yhteistyöhön UN Womenin kanssa hankkeelle ”Strengthening Implementation of the Women, Peace and Security Agenda in Nepal: Towards Implementation of National Action Plan on UNSCRs 1325 and 1820”. Sen erityistavoitteet ovat: (i) parantaa hallituksen ja muiden sidosryhmien kollektiivista valmiutta toteuttaa ja seurata kansallisen toimintaohjelman toteuttamista kansallisella ja paikallisella tasolla; (ii) voimaannuttaa taloudellisesti ja sosiaalisesti konfliktista kärsineitä naisia, mukaan lukien entisiä naistaistelijoita kattavien tarve- ja toimintaympäristöarvioiden perusteella suunniteltujen ohjelmien kautta kolmella hankkeen alueella; ja (iii) parantaa naisten johtajuutta ja osallistumista päätöksenteossa hankkeen kolmella alueella Nepalín kaukolännessä.

Hankkeen ytimenä on käsitys siitä, että naisten kokemukset, tarpeet ja näkökulmat rauhan, turvallisuuden ja kehityksen suhteen ovat olleet aliedustettuina Nepalín rauhanrakentamis- ja siirtymäprosessissa. UN Womenin hanke on suunniteltu tukemaan Nepalín hallituksen pyrkimyksiä panna toimintaohjelma täytäntöön paikallisella tasolla. Tilanneanalyysin ja osallistavien toimintojen pohjalta on räätälöity ohjelma kolmelle hankkeen maantieteelliselle alueelle.

Hankkeen kesto on neljä vuotta. Hankkeen toteuttamisvaihe alkoi kesäkuussa 2013 ja sen on määrä jatkua toukokuuhun 2016 asti. Hankkeen budjetti on 1,3 miljoonaa euroa. Suomi rahoitti ajalla 11/2012–11/2014 suomalaisen YK:n vapaaehtoistyöntekijän (United Nations Volunteer) UN Womenin Nepalín-maatoimiston Peace and Security -yksikköön Kathmanduun järjestön hanketoiminnan tukemiseksi.

Suomi tuki lisäksi Nepalín kansallista rauhanrahastoa vuosina 2007–2013. Rahasto sisältää yhteensä 63 erillistä projektia, joista Nepalín 1325 & 1820-toimintaohjelmaa voidaan katsoa tuettavan kymmenen erillisen projektin kautta. Tuki on keskittynyt tietoisuuden lisäämiseen mainitusta toimintaohjelmasta, ammatillisten taitojen opettamiseen konfliktista kärsineille naisille sekä naisten huomioimiseen poliisiasemien rakentamisessa.

b. Kansainväliset järjestöt

YK

Suomi pyrkii läpileikkaavasti edistämään **YK:ssa** naisten ja tyttöjen oikeuksia sekä sukupuolten välistä tasa-arvoa. Naisten oikeuksien edistäminen sekä päätöslauselman 1325 toimeenpano ovat Suomen ulkoasiainhallinnon YK-strategiassa ja ihmisoikeusstrategiassa määritellyjä kärkiteemoja sukupuolten tasa-arvon painopistealueella. Suomi toimii johdonmukaisesti päätöslauselman 1325 kokonaisvaltaisen toimeenpanon sekä toimintaohjelman tavoitteiden edistämiseksi pyrkimällä vaikuttamaan turvallisuusneuvostoon päätöslauselmaan kuuluvissa kysymyksissä, YK-järjestöjen johtokuntatyössä, yleiskokouksen työskentelyssä, vuoropuhelussa sihteeristön kanssa sekä korkean tason vierailujen yhteydessä. Turvallisuusneuvostossa Suomi osallistuu 1325- ja seksuaalinen väkivalta konflikteissa - aiheisiin keskusteluihin joko kansallisesti tai pohjoismaisin ja EU-puheenvuoroin.

Vuonna 2011 toimintansa aloittanut YK:n tasa-arvojärjestö **UN Women** toimii sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi sekä naisten ja tyttöjen oikeuksien ja aseman parantamiseksi. UN Women tekee työtä sekä normatiivisella että operatiivisella tasolla ja lisäksi se on vastuussa YK-järjestelmänlaajuisen tasa-arvotyön koordinoinnista. Naisten johtajuus ja osallistuminen rauhaa ja turvallisuutta sekä humanitaarista toimintaa koskevissa asioissa on yksi sen toiminnan painopisteistä.

Turvallisuusneuvoston päätöslauselmalla 2122 pyydettiin UN Womenia entistä useammin raportoimaan neuvostolle maatilanteista.

Neljä YK:n tasa-arvotoimijaa yhdistänyt UN Women elää edelleen voimakasta muutoskautta, mikä näkyy erityisesti rahoituksen puuttumisena. UN Women ei ole edelleenkään saavuttanut järjestöä perustettaessa asetettua 500 miljoonan dollarin vuosibudjettitavoitetta. Suomi on tukenut UN Womenia sen perustamisesta lähtien. Suomi on vuosi vuodelta nostanut rahoitustaan järjestölle, ja vuonna 2014 Suomesta tuli UN Womenin suurin rahoittaja. Suomen yleisrahoitus nousi vuonna 2014 yhteensä 20 miljoonaan euroon, kun tuki järjestön aloittaessa toimintansa oli kolme miljoonaa euroa. Naiset, rauha ja turvallisuus on yksi Suomen järjestössä vaikuttamisen temaattisista painopisteistä. Suomen rahoittama YK:n apulaisasiantuntija (Junior Professional Officer) aloitti työskentelyn UN Womenin päämajassa New Yorkissa Peace and Security -yksikössä vuoden 2015 alussa.

Syyskuussa 2014 ulkoministeri Erkki Tuomioja osallistui YK:n yleiskokouksen korkean tason viikolla Namibian johdolla järjestettyyn 1325-keskustelun. Sukupuolten välinen tasa-arvo oli aiheena kaikissa ulkoministerin kahdenvälisissä tapaamisissa korkean tason viikolla. Lisäksi Suomen YK-edustusto on järjestänyt useita 1325-aiheisia tilaisuuksia, kuten maakohtaisten tilaisuuksien sarjan yhdessä ”NGO Working Group for Women, Peace and Security”-verkoston kanssa. Tilaisuuksiin on kutsuttu paikalle turvallisuusneuvoston käsittelyssä olevien maiden ihmisoikeuspuolustajia ja pyritty tätä kautta lisäämään turvallisuusneuvoston jäsenten tietoisuutta maatilanteista ja naisten asemasta ao. maissa. Myös Suomen pysyvä edustusto Genevessä on ollut järjestämässä tai osallistunut 1325-aiheisiin tilaisuuksiin. Genevessä Suomella on ollut merkittävä rooli muun muassa naiset, rauha ja luonnonvarat -tematiikan edistämisessä.

Naisten rooliin rauhanvälityksessä ja rauhanprosesseissa on jatkuvasti kiinnitetty erityishuomiota Suomen kansallisessa ja kansainvälisessä **rauhanvälitystoiminnassa**. Suomen ja Turkin johdolla ja YK:n rauhanvälityksen ystävryhmän tuella neuvoteltu YK:n yleiskokouksen kolmas rauhanvälityksen päätöslauselma hyväksyttiin yksimielisesti kesällä 2014. YK:n ja alueellisten järjestöjen yhteistyöhön keskittyneessä päätöslauselmassa onnistuttiin edelleen vahvistamaan naisten osallistumista ja rauhanvälityksen gender-ulottuvuutta koskevaa rauhanvälityksen normipohjaa. Ulkoministeri Tuomioja on ottanut naisten osallistumisen rauhanprosesseihin esiin monissa puheenvuoroissaan ja tapaamisissaan, mm. YK:n rauhanvälityksen ystävryhmässä.

Sukupuolten tasa-arvon ja naisten osallistumisen edistäminen on keskeinen tavoite lähes kaikissa Suomen rahoittamissa rauhanvälityshankkeissa. Suomi tukee yhdessä Norjan kanssa yhteistä **Gender and Inclusive Mediation Processes -koulutushanketta**, jonka toteuttavat YK:n sihteeristön rauhanvälityksen tukiyksikkö, *Crisis Management Initiative* (CMI) ja norjalainen rauhan tutkimusinstituutti PRIO. Hanke on kolmevuotinen (2013–2015) ja se on suunnattu ensisijaisesti YK:n rauhanvälittäjille (pääsihteerin erityisedustajille) ja muille korkean tason rauhanvälittäjille ja rauhanvälityksen asiantuntijoille. Suomi tukee CMI:n järjestämiä koulutuksia yhteensä yli puolella miljoonalla eurolla kehitysyhteistyövaroista. Koulutuksen tarkoituksena on saada sukupuolinäkökulma jalkautettua paremmin osaksi rauhanvälitystä ja rauhanprosesseja. Naisten voimaannuttaminen ja osallistaminen ovat keskeisiä tavoitteita myös esimerkiksi Kirkon ulkomaanavun johdolla toimivassa uskonnollisten ja perinteisten johtajien rauhanvälitysverkostossa (*Network for Religious and Traditional Peacemakers*) sekä Suomen tukemassa ohjelmassa Afrikan unionin rauhanvälityskapasiteetin vahvistamiseksi.

Huhtikuussa 2013 YK:ssa hyväksytty asekauppasopimus (Arms Trade Treaty) sisältää sukupuolittunutta väkivaltaa (gender based violence) koskevan luvituskriteerin, joka tulee ottaa huomioon arvioitaessa puolustustarvikkeiden siirtoihin liittyviä lupia. Suomi osallistui aktiivisesti asekauppasopimusta koskeneisiin neuvotteluihin ja toimi välittäjänä sukupuolittunutta väkivaltaa koskeneeseen kriteeriin liittyneissä neuvotteluissa. Sukupuolittunutta väkivaltaa koskeva sopimuskirjaus on merkittävä sopimusoikeudellinen saavutus ja vahvistaa ao. käsitteen kansainvälisoikeudellista hyväksyttävyyttä. Suomi ratifioi asekauppasopimuksen ensimmäisten maiden

joukossa joulukuussa 2013. Sopimus tuli kansainvälisesti voimaan 24.12.2014. Sopimuksen on toistaiseksi allekirjoittanut 130 valtiota. Sopimuksen osapuolia on tällä hetkellä 63. Tarkoituksena on, että asekauppasopimuksesta tulee universaali.

EU

Euroopan Unionin puitteissa Suomi on tuonut johdonmukaisesti esiin naiset, rauha ja turvallisuus - näkökulman kriisinhallinnassa operaatioiden suunnittelussa ja toimeenpanossa, ml. tarvittavan asiantuntemuksen varmistamiseksi operaatioissa. Tarvittaessa YTPP-operaatioiden suunnittelukirjoihin on esitetty vahvennusta kielen tai operaation tehtävien osalta kattamaan riittävästi 1325-näkökulma ja operaatioissa tarvittavat tehtävänkuvat. Poliittisten ja turvallisuusasiain komiteassa (COPS) sekä EU:n kriisinhallintatoimia käsittelevissä työryhmissä on johdonmukaisesti tuotu esiin naisten huomioiminen konfliktitilanteissa ml. konfliktianalyysissä ja kriisinhallintatoimien suunnittelussa ja toimeenpanossa. COPS:ssa on vuoden 2014 alusta lähtien pidetty suhteellisen usein yhteispohjoismaisia puheenvuoroja ja 1325-teema on luonteva kysymys yhteispohjoismaisen tuen ilmaisuun. PL 1325 oli tärkeässä roolissa neuvoston työryhmien käsitellessä Euroopan ulkosuhdehallinnon (EUH) taustapaperia seksuaalisen väkivallan roolista konflikteista. Suomi on tuonut aktiivisesti esiin työn edistämistä tukevia näkemyksiään. Suomi on lisäksi vaatinut 1325-teemojen säännöllistä käsittelyä esimerkiksi neuvoston YK-asioiden työryhmässä (CONUN). Suomi on osallistunut unionin epävirallisen 1325-työryhmän kokouksiin aktiivisesti. Suomi on esittänyt aktiivisesti ja onnistuneesti naisten oikeuksia ja 1325-teemoja koskevia tekstiehdotuksia myös unionin eri strategioihin, esimerkiksi keväällä 2015 Syyriaa, Irakia ja ISIL-järjestöä koskevaan yhteisstrategiaan ja neuvoston päätelmiin.

EU:n ulkosuhdehallinnon kriisinhallintaosastolle on sekondeerattu toukokuusta 2013 lähtien kansallinen asiantuntija, jonka tehtäviin kuuluu mm. ihmisoikeus- ja tasa-arvokysymysten, ml. 1325 edistäminen EU:n kriisinhallintatoimissa (Suomen asiantuntija vaihtui vuodenvaihteessa 2013–14).

Suomi on EU:n neuvostotyöskentelyssä korostanut johdonmukaisesti päätöslauselman 1325 toimeenpanon tärkeyttä ja sitä käytännön merkitystä, joka on tasa-arvoneuvonantajien sijoittamisessa YTPP-operaatioihin ja naisten osuuden lisäämisellä operaatioiden ja missioiden henkilöstössä, ml. johtotasolla. Suomen EU-edustusto on emännöinyt mm. tilaisuuden YTPP-operaatioiden ja missioiden ihmisoikeus- ja tasa-arvoneuvonantajille näiden vuosikokouksen yhteydessä sekä vastaanoton YKTN:n 1325-päätöslauselman tarkastelua silmälläpitäen laadittavan globaaliselvityksen vetäjän vierailun yhteydessä tammikuussa 2015 tähdentäen em. tavoitteita.

Ensimmäinen YTPP-operaation naispuolinen päällikkö on maaliskuussa 2015 tehtävässään aloittanut Suomen Pia Stjernvall (taustaltaan diplomaatti). Tällä hetkellä EU:n seitsemän erityisedustajan joukossa ei ole yhtään naista.

ETYJ

Suomi on aktiivisesti edistänyt Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestössä Etyjissä sukupuolten tasa-arvoon ja erityisesti YKTN:n päätöslauselmaan 1325 liittyvää työtä. Tasavallan presidentin vuonna 2010 Astanan huippukokouksessa esittämällä aloitteella laatia järjestölle 1325-toimintasuunnitelma on pystytty nostamaan sukupuolten tasa-arvo uudella tavalla Etyjin agendalle. Suomi valmisteli yhdessä Itävallan kanssa vuonna 2012 luonnoksen Etyjin 1325-toimintasuunnitelmaksi. Suunnitelman tarkoituksena on edistää naiset, rauha ja turvallisuus -sitoumusten toimeenpanoa yhtäältä integroimalla pl. 1325 Etyjin sihteeristön, instituutioiden ja kenttämissioiden työhön, toisaalta kannustamalla ja tukemalla Etyj-maita laatimaan ja kehittämään kansallisia 1325-toimintasuunnitelmia. Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintasuunnitelmaehdotuksen kanssasuosittajina ovat toimineet Turkki ja Kazakstan.

Aloite on kerännyt laajaa tukea Etyjin osanottajavaltioilta, ja hanketta vietiin eteenpäin vuonna 2014 Sveitsin Etyj-puheenjohtajakaudella.

Suomen johtavaa roolia Etyjissä 1325- ja sukupuolten tasa-arvokysymyksissä kuvastaa vastuurooli EU-puheenvuorojen ja -kannanottojen valmistelusta näissä kysymyksissä. Suomi pitää myös huolta siitä, että sukupuolinäkökulma on osa EU-puheenvuoroja kaikilla Etyjin turvallisuusulottuvuuksilla (poliittis-sotilaallinen, talous- ja ympäristö sekä inhimillinen ulottuvuus). Baselin ministerineuvostossa joulukuussa 2014 Suomelle keskeisten päätösten osalta hyväksyttiin päätös Etyjin tasa-arvosuunnitelman päivittämiseksi sekä päätös naisiin kohdistuvasta väkivallasta. Suomi vaikutti keskeisesti EU:n kannanmuodostukseen ja Baselissa päätöksien hyväksymiseen. Suomella oli merkittävä vaikutus siihen, että päätökseen naisiin kohdistuvasta väkivallasta kirjattiin kokonaisvaltainen lähestymistapa (ennaltaehkäisy, suojaaminen ja rangaistus). Ministerineuvoston tasa-arvopäätös sisältää tehtävänannon pysyväälle neuvostolle laatia vuoden 2015 kuluessa täydennys Etyjin vuoden 2004 tasa-arvosuunnitelmaan. Suomi osallistuu aktiivisesti neuvotteluihin ja ajaa naiset, rauha ja turvallisuus -teeman sisällyttämistä täydennysosaan.

Suomi on pitänyt Etyjissä kansallisia puheenvuoroja mm. turvallisuusneuvostossa ja inhimillisen ulottuvuuden komiteassa painottaen 1325-teeman poikkisektoraalista luonnetta. Suomi on myös järjestänyt sivutapahtumia sukupuolten tasa-arvoon liittyvistä aiheista, ml. 1325. Lisäksi Suomi ajaa erityisesti romaninaisten oikeuksien vahvistamista Etyj-valtioissa. Suomen kansallinen 1325-toimintaohjelma vuosille 2012–2016 on jaettu kaikille Etyjin osanottajavaltioille Wienissä ja suunnitelmaa on esitelty Etyjin eri foorumeilla. Ministeri Pekka Haavisto toimi Wienissä heinäkuussa 2014 järjestetyn Etyjin sukupuolten tasa-arvosuunnitelman kymmenvuotiskonferenssin pääpuhujana. Lokakuussa 2014 CMI:n Wienissä yhteistyössä Suomen Etyj-valtuuskunnan kanssa järjestämässä korkean tason rauhanvälityskonferenssissa naisten osallistuminen rauhanvälitykseen nostettiin keskeisesti esille. Suomi on tuonut esiin tarpeen hyväksyä Etyjin 1325-toimintasuunnitelma muun muassa korkean tason tapaamisissa aloitteeseen kriittisesti suhtautuvan Venäjän kanssa.

Suomi on painottanut sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista Etyjin toiminnassa. Tämän osalta Suomi tekee tiivistä yhteistyötä Etyj-sihteeristön gender-yksikön ja Etyj-puheenjohtajan gender-erityisedustajan kanssa. Suomi tukee myös gender-työn vahvistamista Etyjin kenttämissioissa. Missioiden gender-työtä voidaan tukea mm. rekrytoimalla gender-neuvonantajia (Etyjin Kosovon-missiossa toimii Suomen sekondeeraama gender-neuvonantaja) ja missiokohtaisilla gender-toimintasuunnitelmilla. Lisäksi Suomi tekee tiivistä yhteistyötä Etyjin itsenäisten instituutioiden kanssa (ODIHR, mediavaltuutettu ja vähemmistövaltuutettu). Suomi on korostanut gender-näkökulman huomioinnin tarvetta Etyjin Ukrainan toiminnoissa, erityisesti monitorointimissiossa.

Suomi on yksi Etyjin merkittävimmistä hankerahoittajista, ja sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen ja naisten voimaannuttaminen on yksi hankerahoituksen prioriteetteista. Vuonna 2014 Suomi tuki gender-hanketta Kosovossa (Women at the Forefront: Experiences from Kosovo) ja vuodelta 2013 jatkuvaa naisten resurssikeskusverkostoon liittyvää hanketta Tadžikistanissa. Hankeyhteistyön myötä pyritään kannustamaan kaikkia Etyj-toimijoita (sihteeristö, missiot, instituutiot) gender-teeman edistämiseen omassa toiminnassaan. Hanke-esityksissä huomioidaan aina sukupuolinäkökulma ja tarvittaessa kannustetaan hankevastaavia kehittämään hanketta ja raportointia tältä osin.

NATO

Suomella on mahdollisuus vaikuttaa Natossa 1325-toimeenpanoon sekä rauhankumppanimaana että operaatiokumppanina. Suomen erityisedustusto Natossa on pitänyt yllä aktiivista profiilia teemassa.

Nato on tehnyt töitä sukupuolinäkökulman huomioimiseksi toiminnassaan jo vuodesta 2007, jolloin laadittiin ensimmäinen poliittinen linjaus päätöslauselman 1325 toimeenpanemiseksi. Vuonna 2014

Nato uudisti sekä politiikkalinjauksensa että toimintasuunnitelmansa. Molemmat hyväksyttiin lopullisesti Naton syyskuun huippukokouksessa Walesissa. Politiikkalinjaus ja siihen liittyvä toimintasuunnitelma kattavat kaiken Naton toiminnan ja sitä myös toteutetaan läpileikkaavasti. Niin politiikkalinjaus kuin toimintasuunnitelma valmisteltiin Euroatlanttisen kumppanuusneuvoston laajennetussa kokoonpanossa eli Naton jäsenmaiden, rauhankumppanimaiden ja halukkaiden muiden kumppanimaiden yhteistyöllä. Uutta valmistelussa oli myös mm. kansalaisyhteiskunnan kuuleminen.

Suomi osallistui korkealla vaikuttamisprofiililla Naton politiikkalinjauksen ja toimintaohjelman uudistamistyöhön niin virallisesti Naton poliittisen työryhmän kokouksissa kuin epävirallisesti 1325-ystävryhmässä ja muissa ryhmittymissä (ml. läntisten kumppanimaiden valmistelutyöryhmä). Suomi osallistui aktiivisesti asiakirjojen muokkaamiseen tehden useita muutosehdotuksia. Puheenvuoroissaan Suomi kiinnitti huomiota mm. johdon sitouttamiseen ja gender-neuvonantajien työkuviin. Suomi kannatti aktiivisesti kansalaisyhteiskunnan kuulemisen järjestämistä ja kuulemiseen osallistui myös Suomen 1325-verkoston edustaja. Suomi on liittynyt Naton rauhankumppanimaana niin politiikkalinjaukseen kuin toimintaohjelmaan ja on osaltaan mukana toteuttamassa tavoitteita, joista osan toimeenpano (kuten Nato-operaatioiden joukkojen koulutus) on myös kansallisella vastuulla.

Suomi on Naton kriisinhallintaoperaatiota koskevassa suunnittelussa ja ohjauksessa pitänyt kautta linjan esillä päätöslauselman 1325 toimeenpanoon liittyviä kysymyksiä ja edistänyt niiden integroimista osaksi Naton operaatiosuunnittelua. Suomi on korostanut päätöslauselman 1325 huomioon ottamista kriisinhallinnan poliittisesta ohjauksesta käydyssä keskustelussa johdonmukaisesti Naton neuvostossa komiteatasolta aina ministeritasolle asti. Teemaa on nostettu esiin niin käynnissä olevien operaatioiden (ISAF, KFOR, RS) ohjauksessa, raportoinnissa ja opitun käsittelyssä sekä operaatioiden suunnittelussa ja valmistelussa alkumetreistä alkaen.

Suomi myös muokkasi omia kumppanuustavoitteitaan Natossa huomioimaan entistä paremmin 1325-teeman. Suomella on ollut aikaisemmin osana Naton kumppanuusyhteistyön suunnittelu- ja arviointiprosessia (Planning and Review Process, PARP) kokonaisvaltaiseen kriisinhallintaan liittyvä tavoite, jossa naisten rooli myös mainitaan. Keväällä 2014 hyväksyttiin Suomen kumppanuustavoitepakettiin vuosille 2014–20 lisättiin uutena YKTN 1325:n toimeenpanoa koskeva kumppanuustavoite. Lisäksi Suomen kumppanuuden yksilöllisessä työohjelmassa mainitaan nyt 1325 entistä selkeämmin.

Ulkoministeriö rahoitti vuonna 2013 ja 2014 Naton uutta Jordania III-kumppanuusrahastoa. Jordania rahastohankkeen tarkoituksena on tukea naisten rekrytointia ja gender-koulutusta Jordanian asevoimissa. Hankkeessa tuetaan myös Jordanian asevoimien 1325-toimintaohjelman luomista. Hankkeen aloitus odottaa vielä riittävän rahoitustason saavuttamista.

c. Rahoitus ja muu kansainvälinen toiminta

Huolimatta monista kansainvälisistä ja alueellisista sitoumuksista naisten ja gender -asiantuntijoiden määrä virallisissa rauhanprosesseissa on pysynyt alhaisena ja harvat rauhansopimukset ottavat kattavasti mukaan tasa-arvoon liittyvät asiat tai huomioivat naisten merkityksen kestäväen rauhan saavuttamiselle. Suomen **kehityspoliittisessa toimintaohjelmassa** (2012) sukupuolten välinen tasa-arvo on yksi Suomen kehityspoliitiikan ja kehitysyhteistyön läpileikkaavista tavoitteista ja tämän mukaisesti suurimmassa osassa Suomen kehitysyhteistyöhankkeista gender-aspekti on joko päätavoitteena tai osatavoitteena. Vuonna 2014 hyväksyttiin ulkoasiainministeriön valmisteleva toimintaohje Suomen kehityspoliitikasta ja kehitysyhteistyöstä hauraissa valtioissa. Sukupuolten tasa-arvo otetaan toimintaohjeessa läpileikkaavasti huomioon.

Suomi näkee **Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC)** roolin tärkeänä vakavimpiin kansainvälisiin rikoksiin liittyvän rankaisemattomuuden vähentämisessä. Suomi toimi ICC:n sopimuspuolten puheenjohtajiston jäsenenä vuoden 2014 joulukuussa pidetyn sopimusvaltioiden kokouksen alkuun

asti ja vaikutti ICC:tä koskeviin asioihin ystäväryhmissä sekä YK- ja EU-verkostoissa. Suomi puolusti kansainvälisillä foorumeilla ICC:tä siihen kohdistunutta, ajoittain voimakasta kritiikkiä vastaan.

Rikosten uhrien asemaa huomioitiin muun muassa lisäämällä taloudellista tukea ICC:n uhrirahastolle, joka rahoittaa ICC:n mandaattiin kuuluvien rikosten uhrien auttamiseen tähtääviä projekteja tällä hetkellä Ugandassa ja Kongon demokraattisessa tasavallassa sekä turvallisuustilanteen salliessa Keski-Afrikan tasavallassa. Monivuotisen, seksuaalisen väkivallan uhrien auttamiseen korvamerkityn avustuksen (200 000 euroa vuodessa vuosina 2012–2015) lisäksi Suomi myönsi vuonna 2014 300 000 euroa lisätukea rahaston hanketoimintaan. Lisäksi Suomessa perustettiin Uhrirahaston ystävät -niminen yhdistys edistämään uhrirahaston tunnettuutta Suomessa sekä keräämään mm. suomalaisia yrityksiltä varoja uhrirahastolle. Länsimaiden ryhmää uhrirahaston johtokunnassa edustaa edelleen ministeri Elisabeth Rehn.

Justice Rapid Response (JRR) -mekanismissa Suomi on toiminut aktiivisesti. Hallitustenvälisen yhteistyöverkoston tavoitteena on parantaa kansainvälisen yhteisön edellytyksiä saattaa kaikkein vakaviimpiin kansainvälisiin rikoksiin ja ihmisoikeusloukkauksiin syyllistyneet tahon oikeuden eteen ja varmistaa, että kansainvälisellä oikeudella on keskeinen asema konfliktinjälkeisissä tilanteissa. JRR tarjoaa valtioille ja kansainvälisille järjestöille tukea rikosten tutkinnassa asiantuntijaverkoston kautta. Suomi (suurlähettiläs Marja Lehto) valittiin syyskuussa 2014 puheenjohtajaksi verkoston johtokuntaan. Suomi myös liittyi JRR-verkoston toimintaa hallinnoivan yhdistyksen jäseneksi vuonna 2014, mikä antaa Suomelle entistä keskeisemmän paikan JRR:n päätöksenteossa. Rahoitusta JRR:lle myönnettiin sekä kehitysyhteistyöhankkeen muodossa että rankaisemattomuuden edistämiseen varatusta määrärahasta, yhteensä 180 000 euroa vuonna 2014.

Suomi on osallistunut aktiivisesti Yhdysvaltojen johdolla vuonna 2012 perustetun **”Equal Futures Partnership”** -aloitteen toimintaan. Aloitteen tavoitteena on parantaa naisten ja tyttöjen oikeuksia laajentamalla heidän mahdollisuuksiaan osallistua poliittiseen ja kansalaisvaikuttamiseen sekä edistää taloudellista voimaannuttamista aloitteeseen osallistuvissa maissa. Equal Futures Partnership -aloitteen perustajajäseniä ovat Suomen ja Yhdysvaltojen lisäksi Alankomaat, Australia, Benin, Bangladesh, Indonesia, Jordania, Peru, Senegal, Tanska, Tunisia sekä EU. Kolmentoista perustajajäsenen lisäksi aloitetta tukevat myös UN Women ja Maailmanpankki. Lisäksi Suomen Washingtonin suurlähetystö on pitänyt aktiivisesti yhteyttä Yhdysvaltain ulkoministeriön kanssa 1325-asioissa sekä järjestänyt aiheeseen liittyviä tilaisuuksia.

Suomi tukee **Keski-Amerikan alueellista turvallisuushanketta** (4,9 miljoonaa euroa vuonna 2012) naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi. Hanke toteutetaan vuosina 2013–2015 yhteistyössä YK:n väestörahoisto UNFPA:n, kansainvälisen siirtolaisjärjestö IOM:n ja Keski-Amerikan integraatiosihteeristön SGSICA:n kanssa. Naisiin kohdistuva väkivalta ja naisten murhat ovat YK:n inhimillisen kehityksen raportin mukaan yleisin väkivallan muoto alueella.

Vuonna 2008 ulkoasiainministeriön aloitteesta käynnistettiin sukupuolinäkökulman edistämistä tukeva hanke yhdessä **GGCA:n (Global Gender and Climate Alliance)** kanssa. GGCA ajaa naisnäkökulman parempaa huomioon ottamista ilmastonmuutokseen liittyvässä päätöksenteossa ja toiminnassa ja pyrkii parantamaan naisten asemaa suhteessa ilmastonmuutokseen eri tasoilla. Tukea kohdennetaan niin tietoisuuden parantamiseen kuin kansallisen tason suunnitelmien tekemiseen ja toiminnan tukemiseen. Osa tuesta kohdennetaan naisdelegaattien neuvotteluihin osallistumista tukevalle rahastolle (Women Delegates Fund, WDF). Tarkoitus on tukea sekä kehitysmaiden naisdelegaattien osallistumista ilmastopesimysten kokouksiin että neuvotteluvalmiuksien parantamista. Hanketta on jatkettu muutama otteeseen, viimeisin jatkopäätös tehtiin keväällä 2014. Hanke jatkuu kesään 2016 asti ja sen tuki on kaiken kaikkiaan 8,9 miljoonaa euroa (2008–2016). Eritavoitteena on saada sukupuolinäkökulma sisään vuonna 2015 sovittavaan uuteen ilmastopesimykseen. Liman ilmastopesimyskokouksen ensimmäisellä viikolla, joulukuussa 2014, tehtiin päätös kaksivuotisesta työohjelmasta, joka tulee jatkossa ohjaamaan neuvottelujen tasa-arvotyötä.